

Ehkäisevän päihdetyön yhdyspinnat

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön tai ongelmallisen rahapelaamisen aiheuttamia haittoja yksilölle, heidän lähipiirilleen ja laajemmin yhteiskunnalle.

LÄHI-YHTEISÖ	KUNTA	HYVINVOINTIALUE	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	KUMPPANIT						
<p>ASUKAS, PERHE, LÄHIPIIRI, YMPÄRISTÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen ja nuoren kasvun- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Lapsen ja nuoren kasvun- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Vanhemmuustaidot. Mielen- terveystaidot. Aikuisen oma päihteettömyys / kohtuukäyttö. Aikuisen esimerkki. Päihde-, peli- ja mediakasvatus. Päihteiden käytön vaikutus läheisiin. Huolen puheeksiotto. Perheen/läheisten omat voimavarat. Lastensuojelun tuki. Omahoito-ohjelmat. Vertais- tuki. Ohjaus tuen ja avun piiriin. 	<p>VARHAISKASVATUS</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen kasvun- ja kehityksen, tunne- vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Vanhemmuiden tuki. Lapset puheeksi -menetelmä. Ryhmä- ja vertaistoiminnan järjestäminen. Päihde-, peli- ja media- kasvatus. Vanhempainil- lat. Omanhoito-ohjelmat ja auttavat tahot esillä. Kirjallinen toimintamalli akuuttiin päihteiden käyttötilanteeseen puu- tumiseen. Huolen puheeksiotto vanhemman ongel- mallisesta päihteiden käytöstä. Kannustus tuen ja avun piiriin Neuvolayhteistyö/ lastensuojelu. Lapsen tukeminen kun perheessä päihdeon- gelma. <p>TYÖLLISYYS- PALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Työllistymisen tukitoi- met. Elämänhallinnan tukemi- nen puheeksi. Mielen- terveystaitojen tukeminen. Omahoito-ohjelmista ja auttavista palveluista tiedottaminen. Huoli puheeksi ja kannustus hakea tukea ja hoitoa Huoli-ilmoitus. <p>TEKNISET PALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallisen, viihtyisän ympäristön luominen (mm. valaistus, kulku- reitit, siisteys) Päihteettömyys- opas- teet. Savuton kunta -toiminta. Mielekkääseen teke- miseen kannustavat ympäristöt 	<p>KOULU, LUKIO, OPPILAITOS</p> <ul style="list-style-type: none"> Mielenterveystaito- jen vahvistaminen. Itsetuntoa tukeva ja turvallinen oppimis- ympäristö. Päihteetö- myyttä tukeva ilmapiiri Yhteisöllinen oppilas- huoltotyö. Päihde-, peli- ja media- kasvatus. Vanhempain tilaisuu- det. Tapahtumat ja kampanjat. Omanhoito-ohjelmat ja auttavat tahot esillä. Mielen- terveystalo.fi. Akuuttiin päihteiden- käyttöön puutumisen kirjallinen toiminta- malli. Huolen puheeksiotto oppilaan ja vanhem- man/ opiskelijan kanssa. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Koulunkäynnin ja opiskelun tuki. Lapsen- ja nuoren huomiointi, mielen- terveystai- tai päihdeon- gelma. <p>NUORISOTYÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Vuorovaikutus- ja tun- netaitojen tukeminen. Ryhmäytymisen tuki. Päihde-, media- ja pelikasvatus. Päihde-tila ja -toiminta. Päihteetö- myyttä tukeva ilmapiiri. Omanhoito-ohjelmat ja auttavat tahot esil- lä. Mielen- terveystalo.fi. Etsivä- ja jalkautuva työ. Luottamuksellinen, avoin suhde nuoreen Huolen puheeksiotto. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Lastensuojelun tuki. 	<p>LIIKUNTATOIMI</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen ja nuoren sekä aikuisen liikunnallisen elämäntavan edis- täminen. Päihteetö- myyttä tukeva ilmapiiri. Päihteet puheeksi yhteisötasolla. Päihteetömyyso- pimukset. Puheeksiotto liikuntaneuvonnan yhteydessä. Puheeksiotto kun huoli herää. Yhteistyö vanhem- pien kanssa. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Las- tensuojelun tuki. <p>VAPAA-AJAN YMPÄRISTÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Mielekäs toiminta. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukeminen. Tieto omahoi- to-ohjelmista ja auttavista tahoista esillä. Mielen- terveystalo.fi. Huoli puheeksi ja kannustus hakea apua. Huoli-ilmoi- tus. <p>KOHTAAMIS- PAIKKA- TOIMINTA</p> <ul style="list-style-type: none"> Inhimillinen kohtaaminen ja huolenpito. Mielekäs toiminta. Yhteisöllisyys. Päihteettömyyttä tukeva toiminta- kulttuuri. Tieto omahoito-oh- jelmista ja tukea antavista tahoista esillä. Huoli puheeksi ja kannustus hakea tukea ja hoitoa. Huoli-ilmoitus. 	<p>PERUSTASON SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO, TYÖTERVEYSHUOLTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Nikotiiniton sote -toimin- tamalli. Päihteiden ja rahape- laamisen puheeksiotto, mini-interventio sekä kirjaaminen vastaanotolla. Omahoito-ohjelmat. Keskustelutuki/ hoitoo- nhjaus. Kokemusasiantuntijan käyttö. Vertaistuki Läheisten huomiointi/ las- tensuojelu. <p>NEUVOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen terveellisen ja turvallisen kehityksen tuki. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki. Päihteiden käyttö raska- us-, vauva- ja pikkulapsi- vaiheessa (toimintamalli). Lapset puheeksi -keskus- telu. Perhevalmennus- ja vanhemmuusryhmät. Puheeksiotto, kun huoli herää, mini-interventio, ja kirjaaminen. Tupakka - ja nikotiinituotteista vieroi- tuksen tuki. Ohjaus HAL- poliille / neu- volan tuki jatkuu. Lasten- suojelun tuki. Kumppanin tuen ja hoidon tarve. <p>LAPSIPERHEIDEN PERHETYÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen terveellisen ja tur- vallisen kehityksen tuki. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki. Lapset puheeksi keskus- telu. Päihteet puheeksi lapsi- perheiden elämänhallin- nan osana. Puheeksiotto, kun huoli herää. Ohjaus tuen piiriin. Neuvola- ja lastensuojelu yhteistyö 	<p>LAPSIPERHEIDEN TERAPIA - JA KUNTOUTUSPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen kehityksen tuki. Vanhemmuuden tuki. Tieto omahoito-ohjelmi- sta ja auttavista tahoista esillä. Päihteiden puheeksiotto, mini-interventio sekä kirjaaminen Ohjaus tuen ja avun piiriin. <p>KOULUKURAATTORI JA -PSYKOLOGI</p> <ul style="list-style-type: none"> Asiantuntijuus koulun yhti- sölliseen ja yksilökoh- taiseen opiskeluhooltoon. Lapsen ja nuoren kehityk- sen, tunne- vuorovaikutus ja ongelmanratkaisutaito- jen tukeminen. Mielen- terveystaitojen tuki. Huolen puheeksiotto ja yhteistyö vanhempien kanssa. Hoitoonohjaus. Lasten- suojelun tuki. Koulunkäynnin ja opis- kelun tuki hoidon aikana Psykososiaalinen tuki. <p>LASTEN- JA NUORTEN MIELENTERVEYS JA PÄIHDEPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Päihteiden puheeksiotto, mini-interventio sekä kirjaaminen (myös van- hemman). Hoitoonohjaus. Lasten- suojelun tuki. Psykososiaalinen tuki. <p>RAVITSEMUS- SUUNNITTELU</p> <ul style="list-style-type: none"> Päihteiden puheeksiotto osanan elintapaohjausta, mini-interventio sekä kirjaaminen. Tietoa omahoito-ohjemi- sta. Ohjaus tuen ja avun piiriin. Ohjaus lisäavun piiriin. 	<p>KOULU- JA OPISKELU- TERVEYDENHUOLTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Asiantuntijuus koulun yhteisölliseen ja yksilökoh- taiseen opiskeluhooltoon. Lapsen ja nuoren kehityk- sen, tunne- vuorovaikutus ja ongelmanratkaisutaito- jen tukeminen. Mielen- terveystaitojen tuki. Puheeksiotto terveystarkas- taksissa (nuori/ADSUME, vanhempi/audit-c laajoissa terveystarkastuksissa), mi- ni-interventio, kirjaaminen Huolen puheeksiotto. Päihteiden käyttöön puu- tuminen. Päihdekäytön seuranta. Psykososiaalinen tuki. <p>VAMMAISPALVELUT</p> <ul style="list-style-type: none"> Tunne-, vuorovaikutus ja ongelmanratkaisutaitojen tukeminen. Turvataidot. Arjen sujumisen tuki. Päihde- media- ja pelikas- vatus. Puheeksiotto kun huoli herää. Ohjaus lisätuen piiriin. Läheisten tuki. <p>TERVEYSNEUVONTA- JA NEULANVAIHOPISTEET</p> <ul style="list-style-type: none"> Kunniottava kohtaami- nen. Ohjaus ja neuvonta Kokemusasiantuntijan palvelut. Tieto omahoito-ohjelmista ja auttavista tahoista esil- lä. Puhtaiden neulojen ja mui- den tarvikkeiden jakelu. Lähete tartuntatautikei- siin. <p>PÄIVÄKESKUSTOIMINTA</p> <ul style="list-style-type: none"> Kunniottava kohtaaminen. Ohjaus ja neuvonta. Ruoka-, lepo ja hygienia- palvelut. Ohjaus tukea antaviin palveluihin. Kokemusasiantuntijan palvelut. 	<p>IKÄKESKUS</p> <ul style="list-style-type: none"> Mielekkään elämän ja ikääntymisen tuki. Yksinäisyyttä vähentävä toiminta. Etsivä / jalkautuva van- hustyö. Päihteiden ja rahape- laamisen puheeksiotto, mini-interventio sekä kir- jaaminen (Ikääntyneiden päihdemittari) vastaan- otolla ja kotihoitossa. Läheisten hyvinvoinnin arviointi ja tuki. Ohjaus lisätuen ja pave- luiden piiriin <p>SUUN TERVEYDENHUOLTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Päihteistä kysyminen esitietolomakkeessa. Päihdekasvatus. Tieto omahoito-ohjelmista ja tukea antavista tahoista esillä. Ohjaus lisätuen ja palve- luiden piiriin. Lastensuojelu. Huoli-il- moitus. <p>PELASTUSLAITOS</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjeistukset ja koulutuk- set ympäristön turvallisuus- desta. Päihteiden puheeksiotto tarvittaessa. Tieto jatkotuen mahdolli- suudesta. Lastensuojelu. Huoli-il- moitus. <p>ERITYSPALVELUT (poliklinikat, osastot)</p> <ul style="list-style-type: none"> Nikotiiniton sote -toiminta. Savuttomana leikkauk- seen. Päihteiden ja rahapelaami- sen puheeksiotto / seu- lat, mini-interventio sekä kirjaaminen vastaanotolla ja osastoilla. Omahoito- ohjelmat. Hoi- toonohjaus. Läheisten huomiointi / lastensuojelu. 	<p>POLIITTINEN VIRKAMIESJOHTO KUNNASSA JA HYVINVOINTIALUEELLA</p> <ul style="list-style-type: none"> Osoittaa EPT-työhön resurssit. Kunnassa nimeää PT-vas- tuutahon, joka seuraa EPT:n toteutumista. <p>HYTE- JA OSALLISUUS hyvinvointikoordinaattori/ EPT-yhdyshenkilö, monialainen ryhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> Valmisteleo asiat EPT-vas- tuutaholle. EPT-suunnitel- man laatiminen / EPT-ta- voitteiden ja toimepiteiden kuvaaminen hyvinvointi- kertomuksessa- ja suunnitel- mässä, suunnitelman toimeenpanon edistäminen ja vaikuttavuuden arviointi. Ehkäisevän päihdetyön koor- dinointi. Monialaisen työryhmän koordinoiti. EPT:n osaamisen varmista- minen kunnan eri toimialoilla sekä hyvinvointialueella. EPT:n monialainen yhteis- työ, yhteistyö elinkeinon harjoittajien ja valvojen viranomaisten kanssa (Pak- ka- toiminta). <p>VAIKUTTAMISTOIMIELIMET (esim. vanhus-, nuoriso- ja vammaisneuvostot)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisten palautteet ja tarpeet. Lausunnot ja aloitteet. Päihdeviestintä omissa verkostoissa. <p>HYTE- NEUVOTTELUKUNTA</p> <ul style="list-style-type: none"> Johtaa ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä hyvinvointi- alueella. 	<p>YRITYKSET / ORGANISAATIOT</p> <ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvoinnin tukeminen. Tuki liikunta- tai vapaa-ajan palveluihin esim. liikuntaseteli. Päihteettömyyttä / kohtuukäyttöä tukeva toimintakulttuuri Työpaikan päihde- ohjelma. Savuton työpaikka. Elinkeinonharjoittajien vastuullinen myynti ja anniskelu (Pakka- toi- minta). <p>JÄRJESTÖT, YHDISTYKSET JA SEURAKUNNAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutustoiminta. Asiantuntijatoiminta. Kampanjat. Matalan kynnyksen toiminta. Vertaistoiminta. Koke- musasiantuntijuustyö. Keskustelutuki, ohjaus ja neuvonta. Ryhmä- toiminta. <p>APTEEKIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutus ja asiantun- tijatuki. Tieto päihteiden vai- kutuksesta / lääkkeet. Nikotiinivieroitusoh- jaus. Tiedotus mielen- terveys- ja päihdepalveluis- ta ja omahoito-ohjel- mista. 	<p>OPPILAITOKSET</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistä- vät toimet yhdessä eri toimijoiden kanssa. <p>POLIISI</p> <ul style="list-style-type: none"> Ennaltaestävä toiminta. Yleinen turvallisuus. Päihteet puheeksi asiakkaan kanssa. Alaikäisten päihdei- denkäyttöön puutu- minen. Jatkohoitomahdol- lisuuksista tiedotta- minen. <p>MEDIA</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallisuutta ja hyvinvointia tukeva positiivinen viestintä. Päihde-tila ja päihdehaittoista vies- timinen. Päihteettömyy- tä/ kohtuukäyttöä tukeviin asenteisiin vaikuttaminen. Pakka -toiminnan viestintä. <p>OHJAAVAT JA VALVOVAT VIRANOMISET mm. THL, AVI, Valvira</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjaus ja tuki, tarvittaessa valvonta kunnassa ja hyvin- vointialueella. Asiantuntijatuki ja koulutus.

- Universaali toiminta
- Kohdennettu toiminta

Oman toimialan näkökulman tuominen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma työhön. Toimijoiden osallistuminen ehkäisevän päihdetyön toimintaan ja muuhun suunnitteluun. Osallistuminen verkostotyöskentelyyn ja erilaisiin työryhmiin. Yhdessä toteutettavat viestintä, kampanjat, tapahtumat, koulutukset, seminaarit ja hankkeet. Yhteistyötä 3. ja 4. sektorin sekä seurakuntien kanssa. Ehkäisevää päihdetyötä ja mielen- terveystaitojen edistämistä on hyvä tarkastella yhdessä.